

Резюме

Гуд Т. Н. Особенности наказуемости заранее не обещанного укрывательства преступления.

В статье проведено научно-теоретическое исследование содержания санкции за заранее не обещанное укрывательство преступления. Обосновывается, что несмотря на альтернативный характер санкции ч. 1 ст. 396 УК, предусмотренные в ней основные виды наказания не могут в полной мере обеспечить реализацию принципа индивидуализации наказания при его назначении судом. Они являются довольно суровыми и направленными на ограничение одинаковых прав и свобод осужденного. С целью совершенствования этой санкции, предлагается включить в ее содержание другие, менее строгие виды наказания, а именно штраф и общественные работы. На основании анализа практики применения наказания по ч. 1 ст. 396 УК обращается внимание на недостатки, которые допускает суд при назначении наказания за укрывательство тяжких и особо тяжких преступлений. Определены пути их устранения.

Ключевые слова: заранее не обещанное укрывательство преступления, санкция, наказание, назначение.

Summary

Gud T. Punishability features of beforehand non-promised concealment of crime.

This article presents the scientific and theoretical research of penalty content for beforehand non-promised concealment of crime. It is substantiated that despite the nature of alternative sanctions of Part. 1, Art. 396 of the Criminal Code provided for therein main types of punishment cannot fully ensure the implementation of the principle of individualization of punishment appointed by the court. They are quite severe and designed to limit the same rights and freedoms of the convicted person. In order to improve this sanction is proposed to include to the content of other, less severe punishments, such as fine and community service. On the basis of the practice of punishment under Part. 1, Art. 396 of Criminal Code it is noted to flaws that allow the court in sentencing for concealing grave and especially grave crimes. The ways to eliminate them are defined.

Key words: beforehand non-promised concealment of crime, sanction, punishment, assignment.

УДК 342.72/.73:343.131.5

Н. С. ДОМБРОВСЬКА

Наталія Сергіївна Домбровська, викладач Інституту кримінально-виконавчої служби

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя та здоров'я, честь та гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю¹. Безперечно, пріоритетними завданнями держави є не просто проголошення таких принципів, а й практичне втілення їх у життя.

Останнім часом велика увага приділяється забезпеченню прав засуджених до позбавлення волі, що пов'язано з особливостями їх правового статусу і тими обмеженнями, які на них покладаються обвинувальним вироком суду та вимогами чинного законодавства. Наслідками позбавлення волі засуджених є ускладнений процес реалізації ними деяких своїх прав, тому є необхідність створення ефективної системи правових та організаційних засобів їх захисту.

Чинним законодавством передбачено різні форми та способи забезпечення прав засуджених до позбавлення волі, однак залишається питання їх ефективності. Взагалі, до системи забезпечення прав і свобод людини і громадянина належать такі елементи, як: суб'єкти забезпечення, об'єкти забезпечення, засоби забезпечення (як правові, так і неправові), зміст діяльності суб'єктів, гарантії прав людини і громадянина, інші чинники, що приводять в рух усі вищезазначені елементи. Найважливіший елемент системи забезпечення – це суб'єкти, які є носіями традицій та інших важливих суспільних цінностей і приводять в рух усю систему².

У ст. 24 Кримінально-виконавчого кодексу України визначено перелік органів, установ, організацій та їх повноваження щодо здійснення нагляду та контролю за установами виконання покарання з метою забезпечення захисту прав засуджених до позбавлення волі. Зокрема, це можливість безперешкодно відвідувати установи виконання покарань для здійснення контролю та проведення перевірки, отримувати інформацію, що стосується процесу виконання та відбування покарання, перевіряти додержання вимог законодавства, знайомитися з матеріалами особової справи, спілкуватися зі співробітниками та засудженими тощо. Окрім того, з метою забезпечення механізму реалізації прав законом передбачено можливість безперешкодного листування засуджених до позбавлення волі з міжнародними організаціями, членом або учасником яких є Україна, омбудсменом, судом, прокуратурою та захисником³. Безперечно, такі положення спрямовані на поліпшення становища засуджених до позбавлення волі та гарантують доступ до правових засобів захисту.

Разом із тим констатація уповноваженими міжнародними організаціями та інституціями порушення Україною прав людини, у тому числі під час відбування покарання, свідчить про недостатній правовий захист на державному рівні та необхідність його вдосконалення. Згідно з даними, висвітленими у щорічному

звіті про результати діяльності Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, станом на 31 грудня 2015 р. Україна займала перше місце за кількістю справ, які перебувають на розгляді Європейського суду. При цьому однією з основних проблем, які призводять до констатації Європейським судом порушень Україною положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, є: жорстоке поводження з особами, які перебувають під контролем держави (у місцях досудового тримання під вартою або в установах виконання покарань); неефективність розслідування правоохоронними органами скарг на жорстоке поводження представників державних органів, зокрема у місцях досудового тримання осіб під вартою та установах виконання покарань; неналежні матеріально-побутові умови тримання, а також ненадання вказаній категорії осіб належної медичної допомоги⁴.

Враховуючи викладене, констатація фактів порушень у сфері забезпечення реалізації прав засуджених до позбавлення волі породжує необхідність вивчення та дослідження іншого не менш важливого питання захисту прав осіб, які відбувають покарання в кримінально-виконавчих установах закритого типу.

Права засуджених до позбавлення волі, механізм їх реалізації та захисту визначений насамперед міжнародними правовими актами, Конституцією України, Кримінально-виконавчим, Кримінальним, Кримінальним процесуальним, Цивільним, Сімейним кодексами України, Кодексом законів про працю, а також іншими нормативно-правовими актами.

Питанням, пов'язаним з правовим статусом засуджених до позбавлення волі, а також їх правового захисту приділяли увагу вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема С. К. Акимов, А. М. Бандурка, І. Г. Богатирьов, Н. В. Губарев, М. Л. Добриніна, Д. І. Івашин, А. В. Кирилук, В. А. Львовчкін, В. П. Севастьянов, А. Х. Степанюк, В. М. Грубников, Ю. А. Чеботарьова, І. С. Яковець та інші.

Метою статті є висвітлення актуальних питань, які виникають в процесі реалізації прав засуджених до позбавлення волі, а також забезпечення правовими засобами їх захисту в Україні.

Першочерговим завданням у сфері виконання покарання повинно бути запобігання порушення прав засуджених до позбавлення волі, а вже потім – забезпечення дієвим механізмом їх захисту. Фактично захист прав засуджених до позбавлення волі – поняття багатоглядне та полягає у забезпеченні реальною можливістю користуватися своїми правами, відстоювати їх та вимагати відновлення в разі порушення. Захист прав засуджених, які відбувають покарання в кримінально-виконавчих установах закритого типу, починається з нормотворчої діяльності та закріплення на законодавчому рівні відповідних положень, здійснення контролю й нагляду за діяльністю органів та установ виконання покарань, забезпечення дотримання приписів закону як з боку засуджених, так і з боку співробітників, можливості оскарження дій чи рішень, та в кінцевому результаті – відновлення порушених прав. Тому йдеться про наявність, по-перше, ефективного контролю та нагляду за діяльністю органів та установ виконання покарань в частині забезпечення дотримання прав засуджених до позбавлення волі, по-друге, механізму реалізації права на захист та його відновлення.

Важливого значення у питанні захисту прав засуджених до позбавлення волі набувають саме суб'єкти забезпечення захисту їх прав з огляду на зміст та спрямованість їхньої діяльності. Усіх суб'єктів реалізації і захисту прав людини і громадянина можна поділити на тих, які наділені функцією захисту від імені держави і здійснюють як інститут громадянського суспільства⁵. Необхідно також виділити міжнародні органи з огляду на їх активну участь у вивченні питань дотримання прав засуджених до позбавлення волі в Україні, висування вимог до уряду країни про усунення порушень та вжиття заходів з їх відновлення.

У першу чергу серед суб'єктів забезпечення та захисту прав засуджених слід виділити органи та установи виконання покарання як інституції, на які покладено обов'язок забезпечити належним чином процес виконання та відбування покарання та досягнення його основної мети. Разом із тим існує певна проблематика з фактичною реалізацією покладених на них функцій в частині дотримання та забезпечення права на захист засуджених до позбавлення волі. Так, Державна пенітенціарна служба України та підпорядковані їй територіальні органи управління, установи виконання покарань не завжди можуть вирішити об'єктивно та незалежно скарги засуджених, особливо ті, в яких йдеться про порушення, допущені співробітниками цих же підрозділів.

Як зазначається в інформаційній довідці за результатами візиту експертів Ради Європи з питань виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україну, адміністрації місць несвободи не наділені достатньо незалежним статусом для того, щоб приймати рішення за результатами розгляду скарги на умови тримання, за забезпечення яких вони відповідають. Насправді у таких випадках вони виступають в якості суддів у справі, у якій вони одночасно є заінтересованою стороною⁶. Часто така ситуація навіть не залежить від волі співробітників, оскільки недопущення порушення прав або їх відновлення залежить від економічних можливостей установи та держави в цілому.

Разом із тим Державна пенітенціарна служба України та підпорядковані їй органи та установи виконання покарань повинні забезпечити насамперед надання достовірної своєчасної і всебічної інформації засудженим про їх права, обов'язки та законні інтереси, порядок тримання, залучення до праці, охорони здоров'я та з інших питань, що забезпечують життєдіяльність осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі. Крім того, органи та установи виконання покарань зобов'язані створити всі необхідні умови та сприяти доступності правової допомоги для засуджених. Адже неможливість своєчасно відстояти або відновити свої права стає причиною численних системних та більш глибоких порушень.

Поряд з викладеним важливу роль в частині дотримання прав засуджених до позбавлення волі відіграють інші державні та громадські органи, що здійснюють контроль та нагляд за діяльністю установ виконання покарань.

Відповідно до положень Конституції України, прокуратура України являє собою систему органів, на які покладається, зокрема, нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян⁷. Аналізуючи Закон України «Про прокуратуру», можна зробити висновок, що прокурор з нагляду наділений широким колом повноважень, які дають змогу дати оцінку з питань забезпечення прав засуджених до позбавлення волі. Так, прокурор має право відвідувати установи виконання покарань, опитувати осіб, які в них тримаються, отримувати інформацію про умови їх утримання, знайомитися з матеріалами особової справи, звільняти осіб, які незаконно перебувають в кримінально-виконавчих установах закритого типу та наділений іншими повноваженнями, що дають змогу неупереджено і в повному обсязі розглядати будь-які скарги засуджених до позбавлення волі, в тому числі вирішувати питання їх правового забезпечення⁸.

Варто погодитися із твердженням Р. В. Лемака, що прокуратура, в широкому розумінні, є державним контрольним органом і завдяки наявності владно-розпорядчих повноважень певною мірою реалізує функцію державного управління в кримінально-виконавчій сфері. У вузькому розумінні не слід ототожнювати наглядову діяльність органів прокуратури і контрольну діяльність інших органів та осіб. На відміну від відомчого контролю Державної пенітенціарної служби України та його органів на місцях, що має за мету не лише виявлення відхилень, а й поліпшення організації діяльності установ виконання покарань, наглядова діяльність прокуратури спрямована виключно на виявлення та усунення порушень закону, поновлення порушених прав. На відміну від судового контролю над процесом виконання покарань, який здійснюється епізодично і ситуативно, оскільки не ініціюється самим судом, прокурорський нагляд носить активний, ініціативний, постійний характер та стосується всіх сфер діяльності установ виконання покарань⁹.

Органи прокуратури вже тривалий час виконують функції нагляду за додержанням законів при виконанні покарань, наділені законодавчо закріпленими повноваженнями, мають чи не найбільший досвід порівняно з іншими державними органами в означеній сфері, проте дотепер не досягли успіхів у тотальному подоланні порушень у кримінально-виконавчих установах закритого типу. Застосування актів індивідуальної дії щодо засуджених, позбавлених волі органами прокуратури, безперечно, має вагоме значення у досягненні цілей дотримання та захисту прав спецконtingенту. Разом із тим факти неналежних умов тримання, медичного, комунально-побутового забезпечення свідчать про відсутність реального превентивного механізму.

Конституція України гарантує право кожного на звернення за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Омбудсмен наділений повноваженнями проведення перевірок та здійснення заходів щодо попередження й усунення порушень нормативно-правових актів, залишаючись при цьому незалежним у своїй діяльності від всіх гілок державної влади. У свою чергу, засудженим до позбавлення волі забезпечується безперешкодне право на звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з будь-яких питань з дотриманням принципу таємності листування в найкоротші строки. Крім того, омбудсмен проводить власні спостереження за дотримання та захистом прав людини і громадянина, в тому числі здійснює моніторинг місць несвободи в Україні, що дає можливість самостійно виявляти різного роду порушення та вживати негайних заходів реагування.

Разом із тим фактична ситуація з захистом прав людини в Україні наразі не відповідає вимогам міжнародного права, потребує постійного державного регулювання, удосконалення, покращення. Занепокоєння міжнародної спільноти викликає стан дотримання прав окремих категорій населення в Україні. Існуюча нормативно-правова та організаційна база діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини не надає такої кількості активних прав, яких було б достатньо для конкретного впливу на державні органи та посадових осіб з питань попередження порушення прав або відновлення порушених прав осіб, які звернулися за допомогою¹⁰.

З огляду на викладене є необхідність створення додаткових гарантій забезпечення ефективної реалізації правових та організаційних засобів захисту, в тому числі й щодо прав засуджених до позбавлення волі.

Створення нових владних структур з нагляду за пенітенціарною системою і, власне, процесом виконання, відбування покарання вимагає значних економічних витрат та не гарантує ефективного вирішення проблеми, що розглядаються. Разом із тим на сьогоднішній головним органом, який здатен здійснювати захист прав і свобод людини і громадянина є суд. Адже кожний має право на правосуддя, що полягає у можливості звернення за захистом своїх прав та законних інтересів, оскарження судового рішення, незалежності й неупередженості суду, рівності учасників судового процесу перед судом і законом. А визначений порядок виконання рішення суду, в свою чергу, повинен гарантувати захист та відновлення порушених прав.

Існує певна практика захисту прав осіб, які тримаються під вартою слідчим суддею у випадках незаконного позбавлення волі, застосування насильства під час затримання або тримання в уповноваженому органі державної влади, необхідності забезпечення захисником особи, яка позбавлена свободи. Дана норма стала новелою Кримінального процесуального кодексу України (у редакції 2012 р.) та гарантом дотримання прав осіб, взятих під варту. Так, відповідно до ч. 1 ст. 206 Кримінального процесуального кодексу України кожен слідчий суддя суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться особа, яка тримається під вартою, має право постановити ухвалу, якою зобов'язати будь-який орган державної влади чи службову особу забезпечити додержання прав такої особи¹¹.

Аналогічно такий порядок може бути встановлений і для засуджених до позбавлення волі в разі встановлення жорстокого поводження, неналежних умов тримання, медичного забезпечення, порушення порядку направлення та отримання кореспонденції, переведення засуджених та інших порушень. У такому випадку

ку суди повинні бути наділені компетенцією моніторингу кримінально-виконавчих установ закритого типу та застосування заходів впливу.

Необхідність запровадження спеціалізованого судді також виникає у зв'язку із застосування певних правових заходів компенсаційного характеру, наприклад зарахування строку попереднього ув'язнення в строк покарання у виді позбавлення волі з розрахунку день за два, що викликано саме неналежними умовами тримання. Крім того, обізнаність судів про явища і процеси, що відбуваються в кримінально-виконавчих установах закритого типу в процесі виконання, відбування покарання засудженими до позбавлення волі за результатами власних спостережень та моніторингів сприятиме справедливому та неупередженому прийнятті рішень з питань застосування заохочувальних норм права, зокрема умовно-дострокового звільнення, заміни невідбутої частини покарання більш м'яким, звільнення від покарання за хворобою.

Слід зазначити, що в судовому порядку значно ефективніше вирішувати питання, що вимагають залучення фінансових коштів, зокрема з метою поліпшення умов тримання у виправних колоніях. Адже залучення додаткових економічних ресурсів не завжди залежить від адміністрації установ виконання покарання в необхідній та достатній кількості для забезпечення потреб засуджених відповідно до європейських стандартів. У свою чергу, на підставі рішення суду можна покласти обов'язок на компетентні органи державної влади забезпечити збільшення обсягів фінансування установ виконання покарань для реальної можливості вирішення питань комунально-побутового забезпечення засуджених до позбавлення волі. Крім того, вирішення питань захисту прав засуджених до позбавлення волі національними засобами захисту зменшить витрати на виплати внаслідок компенсації порушених прав визнаних міжнародними судовими інстанціями, що дасть можливість за рахунок економії коштів збільшити обсяги централізованого державного забезпечення.

Комплексний підхід у вирішенні проблем захисту прав засуджених дасть змогу виявляти різноманітні негативні прояви, запобігати їм та вживати дієвих заходів впливу. Зважаючи, що рішення суду є обов'язковими для виконання для усіх фізичних та юридичних осіб, органів державної влади та органів місцевого самоврядування та підлягають виконанню на всій території України, це забезпечить можливість своєчасного виявлення правопорушень, причин та умов, що сприяють їх виникненню, притягнення до відповідальності винних, в тому числі посадових осіб, і відновлення порушених прав засуджених до позбавлення волі.

Звичайно, не можна применшувати роль органів прокуратури, оскільки їх рекомендації та виявлені під час перевірок недоліки в роботі і порушення вимог нормативно-правових актів також повинні бути предметом розгляду спеціалізованих суддів. Крім того, у процесі розгляду питань щодо порушення прав засуджених до позбавлення волі органи прокуратури повинні незалежно від інших органів проводити власні розслідування, матеріали яких надавати до суду для прийняття кінцевого рішення.

Забезпечення права на захист засуджених засобами здійснення судового контролю за органами та установами виконання покарання потребують змін до нормативно-правових актів з чітким визначенням ролі й функцій державних органів на шляху вдосконалення процесу виконання та відбування покарання, втілення міжнародних стандартів, утвердження основоположних принципів.

¹ Конституція України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

² Сопілко І. М. Суб'єктний аналіз механізму забезпечення прав і свобод людини і громадянина / І. М. Сопілко // Юридичний вісник. – 2011. – № 2 (19). – С. 75–80. – С. 75.

³ Кримінально-виконавчий кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>

⁴ Щорічний звіт про результати діяльності Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини у 2014 р. № 12.0.1-9/168 від 14 січня 2015 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.minjust.gov.ua/9329>

⁵ Сопілко І. М. Вказана праця. – С. 75.

⁶ Інформаційна довідка щодо експертного візиту в Україну 15–16 грудня 2014 року : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/756590>

⁷ Конституція України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

⁸ Про прокуратуру : Закон України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>

⁹ Лемак Р. В. Прокурорський нагляд за додержанням законів в установах виконання покарань : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Р. В. Лемак – Х., 2012 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mydisser.com.ua/catalog/view/6/350/9560.html>

¹⁰ Лазарева Л. О. Реформування інституту Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: теоретико-методологічний аспект / Л. О. Лазарева // Науковий вісник Академії муніципального управління. – 2014. – Вип. 2. – С. 231–240. – С. 236. – (Серія «Управління»).

¹¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

Резюме

Домбровська Н. С. Основні суб'єкти забезпечення захисту прав засуджених до позбавлення волі.

У статті досліджено деякі питання, пов'язані із забезпеченням захисту прав засуджених до позбавлення волі. Основну увагу звернено на особливості діяльності суб'єктів, що забезпечують дотримання прав засуджених до позбавлення волі. Розкрито окремі аспекти функціонування Державної пенітенціарної служби України, підпорядкованих органів та установ виконання покарань, органів прокуратури, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та суду в частині забезпе-

чення дотримання прав засуджених до позбавлення волі, їх реалізацію та відновлення в разі порушення. Проаналізовано недоліки в діяльності уповноважених суб'єктів щодо недопущення порушення прав засуджених до позбавлення волі та шляхи її удосконалення.

Ключові слова: засуджені до позбавлення волі, суб'єкти, право на захист, реалізація, порушення, відновлення.

Резюме

Домбровская Н. С. Отдельные аспекты деятельности субъектов защиты прав осужденных к лишению свободы.

В статье исследованы некоторые вопросы, связанные с обеспечением защиты прав осужденных к лишению свободы. Основное внимание обращено на особенности деятельности субъектов, обеспечивающих соблюдение прав осужденных к лишению свободы. Раскрыты отдельные аспекты функционирования Государственной пенитенциарной службы Украины, подчиненных органов и учреждений исполнения наказаний, органов прокуратуры, Уполномоченного Верховной Рады Украины по правам человека и суда в части обеспечения соблюдения прав осужденных к лишению свободы, их реализацию и восстановление в случае нарушения. Проанализированы недостатки в деятельности уполномоченных субъектов по недопущению нарушения прав осужденных к лишению свободы и пути ее совершенствования.

Ключевые слова: осужденные к лишению свободы, субъекты, право на защиту, реализация, нарушения, восстановление.

Summary

Dombrovska N. Some aspects activity of subjects who protect the rights of those sentenced to imprisonment.

The article deals with the implementation of the right to the protection those sentenced to imprisonment. The main attention is paid to the activities of subjects that provide the rights of those sentenced to prison. Are considered some aspects activity of State Penitentiary Service of Ukraine, penal institutions, Public prosecutor's office, Ukrainian Parliament Commissioner for Human Rights and the Courts to ensure compliance, implementation and restoration of the rights of convicted persons to imprisonment. The article analyzes the disadvantages in ensuring the rights of those sentenced to imprisonment and ways of their improvement.

Key words: sentenced to imprisonment, subjects, the right to protection, implementation, violation, restoration.

УДК 343.3

I. M. ІЗАЙ

Ірина Миколаївна Ізай, аспірантка Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВТРУЧАННЯ В ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ У КРАЇНАХ ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Відповідно до положень ч. 1 ст. 62 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський під час виконання покладених на поліцію повноважень є представником держави. При цьому втручання в діяльність поліцейського, перешкоджання виконанню ним відповідних повноважень, невиконання законних вимог поліцейського, будь-які інші протиправні дії стосовно поліцейського мають наслідком відповідальність згідно із законом. Правопорушення щодо поліцейського або особи, звільненої зі служби в поліції, її близьких родичів, вчинені у зв'язку з його попередньою службовою діяльністю, мають наслідком відповідальність відповідно до закону.

В аспекті кримінально-правової охорони діяльності поліцейських та інших представників правоохоронних органів у межах Особливої частини КК України закріплена загальна норма «втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, працівника державної виконавчої служби» (ст. 343 КК України), а також передбачено окремі статті, що регулюють відповідальність за певні форми (способи) такого втручання – погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345 КК України); умисне знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу (ст. 347 КК України); посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця (ст. 348 КК).

Слід зазначити, що питанням кримінально-правової охорони службової діяльності працівників правоохоронних органів присвячено праці таких вчених, як: П. П. Андрушко, Є. М. Блажівський, І. Г. Давидович, О. О. Дудоров, В. О. Навроцький, В. І. Осадчий, та інші. Проте окремих порівняльних досліджень з цієї тематики не проводилось.

У юридичній літературі зазначається: «в умовах сьогодення стає все очевиднішим той факт, що без вивчення і використання позитивного іноземного досвіду неможливо здійснювати розвиток власного законодавства, вирішувати інші правові проблеми, забезпечувати обмін правової інформації та наукових ідей, розбудовувати національну правову систему та зближувати її з правовими системами розвинених держав світу»¹. Враховуючи наведене, доцільним видається провести порівняльний аналіз регламентації криміналь-